

David Merta

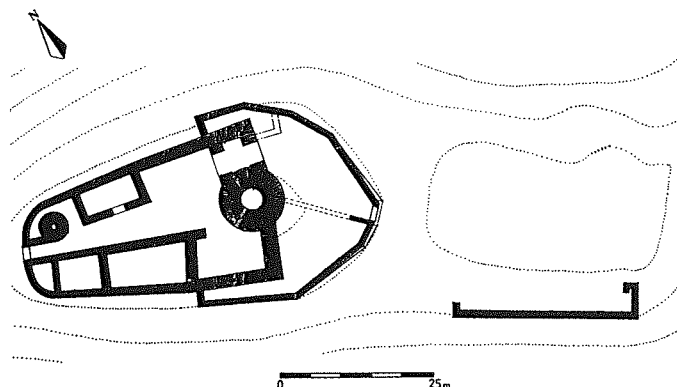
Pokus o rekonstrukci hradu Obřany

Kulturní památka hrad Obřany je situován na ostrožně sevřené tokem řeky Svitavy na západě a Těsnohlídkovým údolím na severu, 2,5 km severně od Obřan na katastru obce Kanice. V průběhu 60. a počátkem 70. let pozůstatky odkryl výzkum pana Karla Kříže prováděný pod patronací Moravského muzea.

Hrad byl pravděpodobně vystaven kolem poloviny 13. stol., což prokazují archeologické nálezy i jeho stavební dispozice. Ta je ve své první fázi obdobná jako u hradu Bukova, jenž je nejbližší systematicky zkoumanou hradní lokalitou ze 13. stol. (Plaček 1996).

První písemná zmínka o obřanském hradu pochází až z ledna 1278. Druhá, a zatím poslední známá zpráva, se vztahuje k 31. březnu 1316, kdy jej král Jan Lucemburský daroval brněnským měšťanům za služby, které poskytli při dobytí hradu na Jindřichu z Lipé. Nelze vyloučit, že funkce sídla byla zachována až do poloviny 14. století. Tuto domněnku potvrzují i nově získané archeologické nálezy pocházející ze sběru na lokalitě soustavně narušované nelegálními výkopy amatérů, které paradoxně tuto možnost poskytují.

Hmotová rekonstrukce hradu vychází z již publikovaných poznatků Dr. Lubomíra Konečného (Konečný 1976) a z nového zaměření zachovaného zdiva zříceniny autorem

Obr.1 - Hrad Obřany - půdorys jádra hradu s předhradím

v květnu 1996 (obr. 1). Model byl vytvořen v měřítku 1:200 v poměrně strohé podobě z důvodu absence jakékoliv dokumentace z výše zmíněného výzkumu a tím dané nedostatečné znalosti architektonických detailů (např. členění oken, kamenické články, rozmístění většiny vstupů). Rozměrové dispozice, především výška věže, hradeb, počet podlaží paláce a ostatních budov, byly odvozeny ze srovnání se stojícími stavbami podobného charakteru, které vznikly v průběhu 13. století na našem území např. Bezděz, Dobronice, Michalovice, Vízmburg, Žebrák v Čechách a Doubravice, Šostýn, výše zmíněný Bukov na Moravě (Durdík 1996; Kohoutek 1995; Kouřil - Měřínský - Plaček 1994; Menclová 1972; Plaček 1996).

Terén do něhož je hrad zasazen, byl modelován z vrstvené polystyrénové desky podle velmi podrobné mapy 1:15 000, kterou v roce 1987 vydal ÚV ČSTV jako pomůcku pro orientační běh. Těleso hradu včetně parkánu, bylo vytvořeno z tvrdého kartonu. Barva modelu má evokovat použitý převládající stavební materiál, kterým byl narůžovělý aplit. Z modelu vycházejí i kresebné rekonstrukce hradu (obr. 2).

Měřítko i použitý materiál umožňuje snadnou manipulaci s modelem a zaručuje také jeho dobrou odolnost. Tento pokus o hmotovou rekonstrukci umožňuje divákovi utvořit si představu o vzhledu hradu Obřany v závěrečné fázi jeho existence.

Literatura:

Durdík, T., 1996: Encyklopedie českých hradů, Praha.

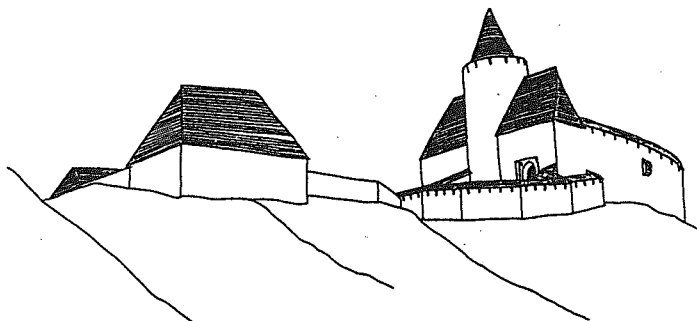
Kohoutek, J., 1995: Hradý jihovýchodní Moravy, Zlín.

Konečný, L., 1976: Dosavadní výsledky archeologického průzkumu hradu Obřan u Brna, AH 2, s. 227-238.

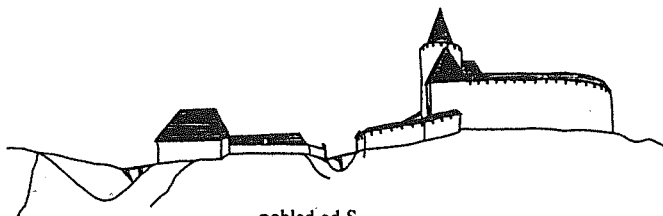
Kouřil, P. - Měřínský, Z. - Plaček, M., 1994: Opevněná sídla na Moravě a ve Slezsku (vznik, vývoj, funkce, současný stav a perspektivy dalšího výzkumu), AH 19, s. 121-151.

Menclová, D., 1972, České hradý, I-II, Praha.

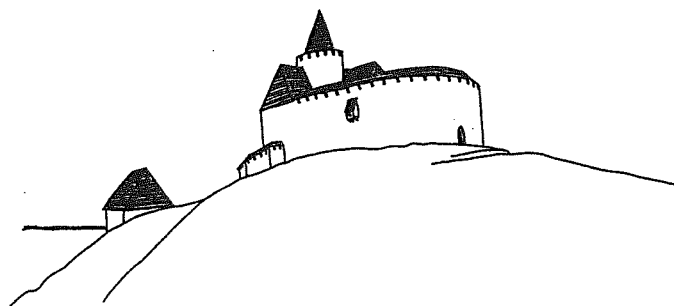
Plaček, M., 1996: Hradý a zámky na Moravě a ve Slezsku, Praha.

pohled od SZ

pohled od S

pohled od SV

Obr. 2 - Hrad Obřany - hmotová rekonstrukce